

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет філософської освіти і науки

“Затверджено”

на засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М.П. Драгоманова
протокол № 4 від “30”березня 2017 р.

“Рекомендовано”

Вченою радою
Факультету філософської освіти і науки
протокол № 8 від “15” лютого 2017 р.

Програма додаткового вступного випробування

з дисципліни «Історія церков та релігій»

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на базі здобутого ступеня бакалавра/
освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

спеціальність 041 – Богослов'я

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

В програмі визначені основні питання, які спрямовані на ознайомлення абітурієнтів з основними релігійними традиціями світу в історичній перспективі. Програма побудована на засадах світоглядного і конфесійного плюралізму, спирається на принципи об'єктивності й історизму.

Соціально-економічні і духовні зміни, що сталися в Україні протягом останніх років: здобуття незалежності, формування ринкових відносин потребують підготовки компетентних, ерудованих, високо культурних фахівців. Оволодіння історією релігії як основи богослов'я допоможе стати фахівцем, який вмє мислити і діяти самостійно. Саме життя спонукає до осмислення людиною свого ставлення до дійсності, її світоглядної орієнтації, усвідомлення нею свого місця і ролі в суспільстві. Щодо складних проблем життя, формування адекватних світоглядних орієнтирів і цінностей особлива роль належить богослов'ю та історії релігії.

У абітурієнтів мають бути сформовані наступні *практичні навички*:

- практичне застосування знань про релігійний феномен;
- вміння розрізняти культово-обрядову та доктринальну специфіку церков і релігій світу;
- формування релігійної та богословської культури студентів.

При цьому абітурієнти мають *знати* наступне:

- сутність предмета, структури та функцій Історії церков і релігій;
- закономірності виникнення, специфіку розвитку і функціонування релігійного феномену та окремих релігій;
- класифікацію та типологію релігій, релігійних напрямів, вірувань, культів, форм релігійного досвіду;
- основи віровчень, культів, церковні організації та їх соціально-політичні доктрини;
- історичне минуле, сучасний стан і перспективи розвитку релігійної ситуації в світі.

На основі цих знань у абітурієнтів повинні бути сформовані наступні *вміння*:

- самостійно та творчо аналізувати процеси, які визначають релігійну ситуацію за кордоном і в Україні;
- проводити порівняльний аналіз релігій і релігійних напрямів на основі методологічних підходів Історії церков і релігій;
- використовувати засвоєні знання в освітньо-виховному процесі.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ДОДАТКОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ (ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>
		<i>на питання теоретичного змісту</i>
100-123 бали	Низький	Абітурієнти, які виявили прогалини в знаннях основного програмного матеріалу, припустилися принципових помилок у виконанні завдань, передбачених програмою. Як правило, оцінка “незадовільно” виставляється слухачам, які не здатні продовжувати навчання або розпочати професійну діяльність по закінченні навчання без додаткових занять за відповідною програмою.
124-149 балів	Задовільний	Абітурієнти, які виявили знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і професійної роботи, здатні виконувати завдання навчальної програми і знайомі з основною літературою, що рекомендована програмою. Як правило, оцінка “задовільно” виставляється слухачам, які допустили незначні огріхи у відповідях при складанні іспиту чи при виконанні екзаменаційних завдань, але мають необхідні знання і спроможні з допомогою викладача виправити допущені помилки. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які за умов ознайомлення із загальними положеннями дисципліни допускають логічні помилки у висвітленні її проблемних аспектів, але при цьому виявляють здатність виправляти допущені помилки за допомогою викладача.
150-174 балів	Достатній	Абітурієнти виявляють повне знання програмного матеріалу, успішно виконують завдання навчальної програми, засвоїли зміст основної рекомендованої літератури. Абітурієнти виявляють систематичний характер знань з теми іспиту, здатні самостійно їх поповнювати та оновлювати в процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності, це абітурієнти які в повному обсязі оволоділи навчальним матеріалом бакалаврату з відповідних програмних блоків, здатні вільно оперувати базовими поняттями та категоріями, здійснювати порівняльну характеристику основних концепцій та методологічних напрямів, але при цьому відчують труднощі в творчому переосмисленні засвоєних знань, синтезуванні повних самостійних висновків та узагальнень.
175-200 балів	Високий	Абітурієнти розуміють взаємозв’язок основних понять теми, їх значення для професії викладача, філософа, культуролога і виявили творчі здібності у використанні програмного матеріалу, демонструють грамотне посилання на джерела та вихід на рівень теоретичних узагальнень та критичного аналізу.

Тривалість підготовки до усної відповіді на фаховому випробуванні може становити 30-40 хвилин.

Максимальна кількість набраних балів при фаховому випробуванні та правильних відповідях на всі завдання - 200.

Студентам забороняється заходити до аудиторії, в якій проводиться екзамен, після 30

хвилин з початку його проведення. Студентам не дозволяється залишати екзаменаційну аудиторію протягом перших 30 хвилин іспиту, за винятком, якщо вони завершили всі передбачені іспитом процедури і на цій підставі отримали дозвіл екзаменатора.

Студентам забороняється брати до екзаменаційної аудиторії будь-які книжки, зошити, папери, а також портфелі, сумки, інші речі, в яких ці книжки або папери можуть знаходитися.

Будь-який студент, який здійснив:

а) спробу занести ці речі до екзаменаційної кімнати або ж скористатися цими матеріалами під час іспиту

б) спробу отримати безпосередньо чи опосередковано допомогу іншого слухача, або допомогти іншому студенту буде позбавлений права складати іспит. На вимогу екзаменатора студент повинен терміново залишити екзаменаційну аудиторію.

Під час проведення іспиту студентам забороняється спілкуватися одним з одним. Всі питання з'ясовуються через екзаменатора.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДОДАТКОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Уявлення про релігійну традицію. Консервативна та трансформативна тенденції в релігійній традиції. Змістовні характеристики релігійної традиції. Релігійний синкретизм. Поняття типу релігії. Класифікація релігій.

Фетишизм. Особливості магічного світосприйняття. Різновиди магії. Тотемістичні уявлення. Анімізм. Уявлення про Ману в архаїчних суспільствах. Феномен шаманізму. Архаїчні міфи.

Основні етапи виявлення давньогрецької релігії та їх загальна характеристика. Містеріальні культури. Оракули і містеріософія Давньої Греції. Архаїчні вірування римлян. Еллінізація римської релігії та її наслідки. Слов'янське язичництво і язичництво Русі. Характерні особливості давньослов'янського язичництва. Неоязичницький рух на українському ґрунті.

Протоіндійська релігія. Ведійська релігія. Класичний індуїзм. Шактізм та тантра. П'ять компонентів індуїзму та їхня взаємодія. Сінто: міфи та божества, ритуал та святилища. Релігійні традиції Китаю: архаїчні вірування, конфуціанство, даосизм, синкретичні секти.

Виникнення буддизму. Особистість Будди Гаутами. Концепція спасіння в ранньому буддизмі. Загальна характеристика священних книг буддизму. Основні напрями та школи буддизму: тхеравада, махаяна та ваджраяна. Ламаїзм. Особливості буддизму в Китаї. Буддизм в Японії.

Зороастризм - вчення великого пророка Зороастра (Заратустри). Реформи Зороастра. Ортодоксальний маздизм в іпостасі зороастризму. Міфологія зороастризму. Етика і виховний вплив зороастризму. Священна книга «Авеста».

Епоха патріархів. Передумови становлення іудаїзму. Вихід євреїв з Єгипту. Релігія Мойсея. Період Суддів, Царів, Ізраїльського та Іудейського царств. Діяльність пророків. Вавилонський полон та реформа іудаїзму. Повернення в Ерец-Ізраїль та відновлення Храму.

Іудаїзм часів династії Хасмонейв та подальше Римське панування. Релігійні партії та рухи в Іудеї на межі тисячоліть. Епоха Талмуду та гаонів. «Золотий вік» іспанського єврейства та становище євреїв Європи. Виникнення Кабали.

Суспільно-політичне становище євреїв Європи XVIII ст. Гаскала. Модернізація іудаїзму. Зародження сіонізму, Голокост та створення Держави Ізраїль. Іудаїзм в Ізраїлі.

Час і місце виникнення, передумови формування первісного християнства. Євангельський образ Ісуса Христа. Іудеохристиянство та його особливості. Спільне життя первісних християн. Новий Завіт (Євангелія) - основа християнства.

Від переслідуваної релігії до державної церкви. Ідеологія паулінізму - апологетична основа союзу християнської церкви і Римської держави. Моделі становлення християнської церкви: папоцезаризм і цезаропапізм. Еклезіально-інституційне оформлення християнської церкви в Римській імперії. Роль імператорів у скликанні і проведенні Вселенських соборів. Характеристика вселенських соборів. Філософствуючі богослови.

Політична і богословська боротьба в VI-VIII ст. Передумови розколу і поділу християнства. Історія протистояння католицької та православної церков. Хрестові походи. Інквізиція. Індульгенції.

Передреформаційний рух в Європі. Джон Вікліф і Ян Гус - предтечі Реформації. Лютерова Реформація в Німеччині. Поміркована і радикальна течія Реформації. Ульріх Цвінглі і Жан Кальвін. Реформація в Швейцарії. Реформаційний рух у Великобританії. Характер реформації у Франції і Нідерландах. Релігійні війни в Європі. Католицька контрреформація. Передумови диференціації раннього протестантизму. США - батьківщина організованого становлення течій пізнього протестантизму. Євангельські й есхатологічно-месіанські течії пізнього протестантизму.

Соціально-політичні відносини в Аравії напередодні пророцтва Мухаммада. Життя пророка Мухаммада. Історія Халіфату. Іслам у історії України. Головні напрямки ісламу: суніти, шиїти, харіджити. Структура, склад, загальні характеристики змісту Корану. Нероздільність догматики й культу в ісламі. Поняття «дін» (релігія) як сукупність трьох складових: іслам, іман та іхсан. Головні догмати ісламу (усуль ад-дін). Шість стовпів віри. Джерела та ідейні основи суфізму. Базові положення суфійського вчення. Організаційні форми суфізму - тарікати.

Становлення християнства в Київській Русі. Православ'я часів польсько-литовського панування на українських землях. Берестейська унія і розкол української церкви. Втрата самостійності Української православної церкви. Стан Православної церкви в Україні під юрисдикцією Московського патріархату і Синоду. Стан Православної церкви в Україні на початку ХХ ст. (1900-1917 рр.). Політика Радянської влади щодо релігії, церкви, віруючих в Україні. Християнство в незалежній Україні.

4. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

5. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

Інститут філософської освіти і науки

Ступень/ магістр

Галузь знань: 03 - Гуманітарні науки

Спеціальність: 041 – Богослов'я

На базі ступеня/ОКР: бакалавр/спеціаліст

**Додаткове вступне
випробування**

Екзаменаційний білет № 1

1. Особливості буддизму в Китаї.
2. Іслам у історії України.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ ім. М. П. Драгоманова

Протокол № 4 від «30» березня 2017 р.

Голова фахової комісії _____ / _____ /
Підпис Прізвище, ім'я, по-батькові

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Knysh A.D. Islam in Historical Perspective. - Pearson, 2011. - 552 pp.
2. Авеста в русских переводах / Сост. И.В. Рак. - СПб., 1998.
3. Басаури Зюзина А.М. Украина: История и будущее хасидизма // Релігія в Україні. Огляд публікацій. - Випуск другий. - К.: «Майстерня книги», 2010. - 262 с. - С.133-136.
4. Белла Р. Основные этапы эволюции религии в истории общества // Религия и общество: хрестоматия по социологии религии / сост. В.И. Гараджа, Е.Д. Руткевич. - М. : Аспект Пресс, 1996. - 775 с. - С. 665-677.

5. Боги, святилища, обряды Японии: Энциклопедия синто / Под ред. И.С. Смирнова; (Orientalia et Classica: Труды Института восточных культур и античности; вып. 26). - М. : РГГУ, 2010. - 310 с.
6. Бойс М. Зороастрийцы. Верования и обычаи. - СПб., 2003.
7. Брильов Д.В. Ислам: історія, віровчення та культова практика. Підручник. - К. : Вид- во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. - 142 с.
8. Вайн Ш.Т. Новый путь в иудаизме. - М., 1998.
9. Васильев М.А. Язычество восточных славян накануне крещения Руси: Религиозно-мифологическое взаимодействие с иранским миром. Языческая реформа князя Владимира. - М.: Индрик, 1999. - 328 с.
10. Гараджа В.И. Протестантизм. — М., 1971.
11. Гараджа В.И. Религиоведение: Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений и преп. ср. школы. / В.И. Гараджа. - М. : Аспект Пресс, 1995. - 351 с. - С. 63-69.
12. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. - К., 1999.
13. Головащенко С.І. Біблієзнавство. Вступний курс: Навч. посібник. - К., 2001.
14. Горський В.Л. Адвентизм: історія і сучасність. - К., 1987.
15. Дорошенко Е.А. Зороастрийцы в Иране. - М., 1982.
16. Древо индуизма. - М. : Восточная литература, 1999. - 559 с.
17. Духовная культура Китая; энциклопедия : в 5 т. / гл. ред. М.Л. Титаренко ; Ин-т Дальнего Востока. - М. : Вост. лит., 2006 -. [Т. 2 :] Мифология. Религия / ред. М.Л. Титаренко и др. - 2007. - 869 с.
18. Еврейский календарь и праздники [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.machanaim.org/ind praz.htm>
19. Ермакова Т.В., Островская Е.П. Классический буддизм. - СПб. : Петербургское Востоковедение, Азбука-классика, 2004. - 256 с.
20. Євреї в Україні: історія, культура, традиції: збірник науково-публіцистичних статей, за ред. Кураса І.Ф., - К., 1997.
21. Жизненный путь человека согласно еврейской традиции. - Нью-Йорк: НАЯНА, 1995. - 28 с.
22. Жизненный цикл [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.machanaim.org/ind krug.htm>
23. Зелинский Ф.Ф. Древнегреческая религия. - К. :Синто, 1993. - 127 с.
24. Ислам: Энциклопедический словарь. - М.: Наука. Главная редакция восточной литературы, 1991. - 315 с.
25. История баптизма. - Одесса, 1996.
26. Капустин Н.С. Особенности эволюции религии (на материалах древних верований и христианства) / Н.С. Капустин. - М. : Мысль, 1984. - 222 с. - С. 11-63.
27. Карташов А.В. Вселенские Соборы. - М., 1994.
28. Касевич В.Б. Буддизм. Картина мира. Язык. - СПб.: Центр «Петербургское Востоковедение», 1996. - 288 с.
29. Каутский К. Происхождение христианства. - М., 1990.
30. Кислюк К.В., Кучер О.М. Релігієзнавство: Навч. посібник для студентів вузів. - К. : Кондор, 2004. - 646 с.
31. Кривелев И.А. Библия: историко-критический анализ. - М.: Политиздат, 1982.
32. Крюкова В. Зороастризм. - СПб.: «Азбука-классика»; «Петербургское Востоковедение», 2005. - 288 с. - («Мир Востока»).
33. Лосев А.Ф. Мифология греков и римлян / Сост. А.А. Тахо-Годи; общ. ред. А.А. Тахо- Годи и И.И. Маханькова. - М. : Мысль, 1996. - 975 с.
34. Мельник В.И. Эволюция современного пятидесятничества. - Львов, 1985.
35. Мень А. Православное богослужение. Таинство, слово и образ. - М., 1991.
36. Митрохин Л.Н. Баптизм: история и современность. - СПб., 1997.
37. Нариси з історії євреїв України під ред. Л. Фінберга, В. Любченко. - К., 2005.
38. Островская Е.А. Тибетский буддизм. - СПб. : Петербургское Востоковедение, 2002. - 400 с.; Религиозные традиции мира. В двух томах. Том 1. / Пер. с английского. - М.: КРОН-ПРЕСС, 1996. - 576 с.
39. От святой купели до гроба. Краткий устав жизни православного христианина. - М., 1994.
40. Постнов М.Э. История христианской церкви (до разделения церквей -1054). - Брюссель, 1964; К., 1991.
41. Ранович А.Б. О раннем христианстве. - М., 1959.
42. Религиозные традиции мира. В двух томах. Том 1. / Пер. с английского. - М.: КРОН- ПРЕСС, 1996. - 576 с.

с.

43. Розенталь Г.С., Хомолка В. Этот многоликий иудаизм - Б.м., Б.г.
44. Рыбаков Б.А. Язычество древних славян. - М.: Наука, 1981. - 608 с.
45. Саган О.Н. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. - К., 2004.
46. Самыгин С.И., Нечипуренко В.И., Полонская И.Н. Религиоведение: социология и психология религии. - Ростов-на-Дону : «Феникс», 1996. - 672 с.
47. Санніков С.В. Огляд історії християнства: Навч. Посібник, - К., 2007.
48. Смоляк А.В. Шаман: личность, функции, мировоззрение (народы Нижнего Амура). - М. : Наука, 1991. - 279 с.
49. Судзуки Д.Т. Дзэн и японская культура / Пер. с англ. Пахомов С. - М. : Наука, 2003. - 608 с.
50. Табак Ю. Православие и католичество: основные догматические и обрядовые расхождения: краткий очерк. - М., 2002.
51. Телушкин раби Й. Еврейский мир. - М., 1999.
52. Фестюжьер А.-Ж. Личная религия греков / Пер. с англ., коммент. и указатель С.В. Пахомова. - СПб. : Алетейя, 2000. - 253 с.
53. Туров И. Ранний хасидизм: История. Вероучение. Контакты со славянским окружением. - К., 2003.
54. Фишман Д. История евреев в Новое время // От Авраама до современности / Под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки. - М., 2002.
55. Фрэйзер Дж. Типы магии // Религия и общество: хрестоматия по социологии религии / сост. В.И. Гараджа, Е.Д. Руткевич. - М. : Аспект Пресс, 1996. - 775 с.
56. Хонигсман Я., Найман А. Евреи Украины (краткий очерк истории). Ч.1. К., 1992.
57. Что такое прогрессивный иудаизм? 30 вопросов и ответов - Иерусалим, 1991. - 48 с.
58. Що єднає? Що роз'єднує? Основи єкуменічних знань. / вид. Конфесієзнавчий інститут Євангелічної федерації. - Львів, 2007.
59. Электронная еврейская энциклопедия [Электронный ресурс]. - Режим доступа:
<http://www.eleven.org.il/>

Допоміжна

1. Encyclopedia Judaica ed. by Fred Skolnik and Michael Berenbaum, 12 vols., 2006.
2. Encyclopedia of Religions ed. by Lindsay Jones, 14 vols., Macmillan Reference USA, 2005.
3. Sachar H.M. A History of the Jews in the Modern World - New York, 2005.
4. Studies in Early Christianity. A Garland Series. - New York, London, 1993.
5. The Blackwell Companion to Judaism ed. by Jacob Neusner and Alan J. Avery-Peck - Blackwell Publishing, 2003.
6. Аверинцев С.С. Иудаистическая мифология // Мифы народов мира: Энциклопедия. В 2 т. 2-е изд. - М., 1991.-Т.1.
7. Айзенштадт Ш. Пророки. - М., 2004.
8. Алексеев Н.А. Шаманизм тюркоязычных народов Сибири: (Опыт ареального сравнительного исследования). - Новосибирск : Наука, 1984. - 233 с.;
9. Амусин И.Д. Проблемы социальной структуры обществ древнего Ближнего Востока (1 тыс. до н.э., по библейским источникам). - М., 1993.
10. Андросов В.П. Будда Шакьямуни и индийский буддизм. Современное истолкование древних текстов. - М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 2001. - 508 с.
11. Апокрифы древних христиан. - М., 1989.
12. Аполлодор. Мифологическая библиотека. / Пер., предисл. и комм. А. Шапошникова. - М.: Эксмо, 2006. - 413 стр.;
13. Арну А. История инквизиции. - СПб, 1995.
14. Баканурський Г. Іудаїзм: напрямки і ставлення до джерел віровчення // Людина і світ - 2004 - №4 - с. 44-48.
15. Барнави Э. Сионизм (течения) // Барнави Э. Фридлендер С. Евреи и XX век: Аналитический словарь - М., 2004.
16. Басаури Зюзіна А.М. Історія розвитку Гаскалі на території України (кінець XVIII - початок XX ст.) // Релігієзнавчі нариси - №1 - Донецьк, 2010.
17. Баумгартен А. История и культура евреев эпохи эллинизма // От Авраама до современности / Под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки. - М., 2002.

18. Безаров О.Т. Єврейське питання в Російській імперії у 1881-1894 роках: еволюція державної політики. - Чернівці, 2010.
19. Белл Р., Уотт У.-М. Коранистика: вступление / пер. с англ. - СПб.: «Издательство «ДИЛЯ», 2005. - 256 с.;
20. Белла Р. Социология религии // Американская социология. Проблемы, перспективы, методы. - М., 1972. - С. 265-282.
21. Болотов В. История древней церкви. - М., 1994.
22. Булгаков С. Православие. Учение православной церкви. - К., 1991.
23. Вейнберг И.П. Человек в культуре древнего Ближнего Востока. - М., 1986.
24. Велесова книга: Легенди. Міти. Думи. Скрижалі буття українського народу. I тис. до н.д. - I тис. н.д./ Упорядкування Б.І. Яценка. - К. : Індоевропа, 1994. - 320 с.
25. Вихнович В.Л. Иудаизм - СПб.: Питер, 2006. - 224 с. ил. - (Серия «Религии мира»).
26. Волконский А. Католичество и священное предание Востока. - М., 1992.
27. Вук Г. Это Бог мой. - Иерусалим, 1993.
28. Высоцки Б. Раввинистическая литература // От Авраама до современности / Под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки. - М., 2002.
29. Гебрейський усе-світ Галичини / «І». - 2007. - №48. - 451 с.
30. Гергей Е. История папства. - М., 1996.
31. Гительман Ц. История советского еврейства // От Авраама до современности / Под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки. - М., 2002.
32. Голубинский Е. История Русской Церкви: В 2 т., 4 ч. - М., 1880-1911.
33. Гомер. Іліада ; [пер. Б. Тен] / Гомер. - К. : Дніпро, 1978. - 431 с.;
34. Гомер. Одиссея ; [пер. Б. Тен] / Гомер. - К. : Дніпро, 1968. - 462 с.;
35. Григулевич И.Р. История инквизиции. - М., 1970.
36. Григулевич И.Р. Папство, століття 20. - К., 1988.
37. Грушевський М. З історії релігійної думки в Україні. - К., 1992.
38. Даймонт М. Евреи, Бог и история. - Иерусалим, 2009.
39. Дандекар Р.Н. От вед к индуизму: Эволюционирующая мифология. М., 2002.
40. Джексон П. Доктрины и устройство баптистских церквей. - Одесса, 1993.
41. Джонсон П. Популярная история евреев. - М., 2000.
42. Дмитриев М.В. Православие и Реформация. - М., 1990.
43. Дубнов С.М. Краткая история евреев. - Ростов н/Д., 2008.
44. Дюркгейм Е. Первісні форми релігійного життя: Тотемна система в Австралії. — Київ: Юніверс, 2002. - 423 с.
45. Еврейская история [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.machanaim.org/ind akt.htm>
46. Елисаветский С.Я. История еврейского народа: Курс лекций: Учебное пособие. - К., 2001.
47. Єленський В. Православні і католики в посткомуністичну добу // Людина і світ. 1996. №3.
48. Єленський В. Релігія і українське суспільство // Людина і світ. 1996. №1-2.
49. Жданов Н.В. Исламская концепция миропорядка. - М.: Междунар. отношения, 2003. - 568 с.;
50. Заборов М.А. Крестоносцы на Востоке. - М., 1980.
51. Здіорук С. Етноконфесійна ситуація в Україні. - К., 1993.
52. Зороастрийские тексты. Суждения Духа разума. Бундахишн и другие тексты / Изд. подгот. О.М. Чунаковой. М., 1997.
53. Иванов В. Дионис и прадионисийство. - СПб: Алетейя, 2000. - 352 с.;
54. Игнатович А.Н., Светлов Г.Е. Лотос и политика: необуддийские движения в
55. общественной жизни Японии. - М.: Мысль, 1989. - 283,[2] с.
56. История евангельско-баптистского движения в Украине: Материалы и документы / Сост., ред. С. Головащенко. - Одесса, 1998.
57. Іванишин В. Українська церква і процес українського відродження. - Дрогобич, 1990.
58. Іоан-Павло ІІ. Століття. - Львів, 1991.
59. Ісиченко І. Загальна церковна історія. - Х.: 2003.
60. Історія православної церкви в Україні. - К., 1997.
61. Історія релігії в Україні. /За ред. П.Яроцького. - К., 1997. -Т.2.- Українське православ'я.
62. Історія релігії в Україні. /За ред. П.Яроцького. - К., 2000. -Т.5. - Ранній протестантизм в Україні.

63. Історія релігії в Україні./За ред. А.Колодного і П.Яроцького. - К., 2000. - Т.10. Релігія і церква років незалежності України.
64. Історія християнської церкви на Україні (релігієзнавчий довідниковий нарис). - К., 1992.
65. Історія церкви і релігійної думки в Україні / В.І. Ульяновський, О.П. Крижанівський, С.М. Плохій за участю В.М. Мордвінцева, Л.В. Пономаренко: У 3 кн. - К., 1994.
66. Іудаїзм: історія, сутність, сучасні виміри. Матеріали Шостої міжнародної молодіжної релігієзнавчої літньої школи / Наук. ред. А.М. Басаурі Зюзіна, О.С. Кисельов. - К., 2008.
67. Карсавин Л.П. Монашество в средние века. - М., 1992.
68. Катехізис християнської віри. - Львів, 2000.
69. Католицизм: проблемы, факты, суждения. - М., 1990.
70. Католицизм: Словарь атеиста. - М., 1991.
71. Католицизм: традиція і сучасність. Матеріали VIII міжнародної молодіжної релігієзнавчої літньої школи / Наук. ред. Л.Д. Владиченко, В.Л. Хромець. - К., 2010.
72. Керенні К. Елевсин: архетипический образ матери и дочери. - М. : Рефл-бук, 2000. - 288 с.
73. Кин М. Мир Библии. - Харьков, 2004.
74. Клочек Г.Д. Світ «Велесової книги». Навчальний посібник. - Кіровоград : Степова Еллада, 2001. - 160 с.
75. Кныш А.Д. Мусульманский мистицизм: краткая история / А.Д. Кныш; пер. с англ. М.Г. Романов. - СПб.: «Издательство «ДИЛЯ», 2004. - 464 с.;
76. Ковальський Я.В. Папы и папство. - М., 1991.
77. Коран. Дослідження, переклад (фрагмент) і коментарі Валерія Рибалкіна. - К. : Стило, 2002. - 272 с.;
78. Косидовский З. Библейские сказания. - М., 1974.
79. Коэн Ш. Евреи и Римская империя: от Хасмонеев до разрушения Второго Храма // От Авраама до современности / Под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки. - М., 2002.
80. Кригель М. (Ультра) ортодоксия // Барнави Э. Фридендер С. Евреи и XX век: Аналитический словарь - М., 2004.
81. Крывелев И.А. История религий. - Т.1-2.- М., 1975.
82. Куповецкий М. Этногенез и этническая история евреев до начала ГУ в. до н.э. // От Авраама до современности / Под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки. - М., 2002.
83. Кучер О.Н. Христианство. История и современность. - Ростов н/Д., 2004.
84. Ланглюа А., Ле Муане А., Спіс Ф., Тібо М., Требюшон Р., Фуйу Д. Святе Письмо в європейській культурі. Біблійний словник. - К., 2004.
85. Лао-Цзы. Дао Дэ Цзин / Пер. с кит. Малявина В.В. - М. : АСТ, 2003. - 560 с.
86. Леві-Строс К. Структурна антропологія: пер. з франц. [Текст] / Клод Леві-Строс. - К. : Основи, 1997. - 387 с.;
87. Ле-Гофф Ж. Цивилизация Средневекового Запада. - М., 1992.
88. Лінч Дж. Середньовічна церква. - К., 1994.
89. Лозинский С.Г. История папства. - М., 1986.
90. Лубський В., Козленко В., Лубська М., Севрюков Г. Історія релігії: Навчальний посібник. - К., 2002.
91. Любашенко В.І. Історія протестантизму в Україні. - К., 1996.
92. Лялина Г.С. Баптизм. - М., 1977.
93. Макдауэлл Д., Ларсон Б. Иисус. - М., 1990.
94. Маринович М. Україна на полях Святого письма. - Дрогобич, 1991.
95. Мень А. История религии: В 7 т. - М., 2005.
96. Мень А.В. Ветхозаветные пророки (Библейские пророки от Амоса до Реставации VIII -IV вв. до н.э.). - М., 1991.
97. Мирошников И. История изучения Евангелия от Фомы // Релігієзнавчі нариси - №1 - Донецьк, 2010.
98. Морозова А.В. Єврейське населення Лівобережної України в другій половині XIX - на початку XX ст. - К., 2009.
99. Мюллер М. Шесть систем индийской философии / Пер. с англ. - М.: Искусство, 1995. - 448 с.
100. Накорчевский А.А. Синто. - СПб. : Азбука-классика-Петербургское Востоковедение, 2003. - 448 с.
101. Никольский Н.М. Избранные произведения по истории религии. - М., 1974.
102. Норд Д. История церкви от дня пятидесятницы до нашего времени. - М., 1993.
103. Огієнко І. (Ларіон, митр.) Українська Церква. Нариси з історії Української
104. Православної Церкви: У 2 т. - К., 1993.

105. Оксіюк І.Ф. Унія. Історичний нарис. - К., 1990.
106. Орґиш В. Истоки христианства. - М., 1991.
107. Открытая дверь: история, нынешнее состояние, проблемы и перспективы развития движения прогрессивного иудаизма в Украине. - Б.м., Б.г. - 76 с.
108. От Лютера до Вайцзеккера: Великие протестантские мыслители Германии. (Очерки). - М., 1994.
109. Панас К. Історія Української Церкви. - Львів, 1992.
110. Печников Б.А. «Рыцари церкви». Кто они? Очерки об истории и современной
111. деятельности католических орденов.-М., 1992.
112. Плохий С.Н. Папство и Украина. Политика римской курии на украинских землях в XVI - XVII вв. - К., 1989.
113. Порозовская Б.Д. Мартин Лютер, его жизнь и реформаторская деятельность. - СПб, 1994.
114. Православие: Словарь атеиста. - М., 1991.
115. Прозоров С.М. Ислам как идеологическая система / С.М. Прозоров; Ин-т востоковедения, С.-Петербург. фил. - М. : Вост. лит., 2004. - 471 с.
116. Протестантизм: Словарь атеиста. - М., 1990.
117. Радхакришнан С. Индийская философия / Пер. с англ. / С. Радхакришнан. - М.: Изд-во иностранной литературы, 1957. - Т. 2 - 731 с.
118. Рак И.В. Мифы древнего и раннесредневекового Ирана. СПб., 1998.
119. Ранович А.Б. Первоисточники по истории раннего христианства. Античные
120. критики христианства. - М., 1990.
121. Ревуненкова Н.В. Ренессансное свободомыслие и идеология Реформации. - М., 1988.
122. Релігієзнавчий словник. - К., 1996.
123. Релігія і суспільство в Україні: фактори змін. - К., 1998.
124. Ренан Э. Апостол Павел. - К., 1991.
125. Ренан Э. Евангелие. Второе поколение христианства. - Ярославль, 1991.
126. Ренан Э. Жизнь Иисуса. - К., 1991.
127. Ренан Э. Христианская церковь. Царствование Адриана и Антония
128. Благочестивого. - М., 1991.
129. Рот С. История евреев с древнейших времен по Шестидневную войну. - Иерусалим, 1967.
130. Роуз С. Православие и религия будущего. - М., 1990.
131. Руководство к изучению устава богослужения Православной Церкви. - СПб., 2000.
132. Русское православие: вехи истории. /Под ред. А.И.Клибанова. - М., 1989.
133. Санников С.В. 20 веков христианства. В 2 т. - Одесса-СПб., 2000-2002.
134. Свенцицкая И.С. Раннее христианство: страницы истории. - М., 1989.
135. Сириин М.М. Эразм Роттердамский и реформационное движение в Германии. - М., 1978.
136. Соломон Н. Иудаизм: краткое введение / Норман Соломон; пер. с англ. М.Д. Гольдовской. - М.: АСТ: Астрель, 2009. - 157, [3] с.: ил.
137. Суспільно-політичні, канонічні виміри приєднання Київської митрополії до Московської патріархії.
138. Сучасна релігійна ситуація в Україні: стан, тенденції, прогнози. - К., 1994.
139. Тальберг И. История христианской церкви. - М., 1991.
140. Токарев С.А. Религия в истории народов мира / Общ. ред. и предисл. А.Н. Красникова. - 5-е изд., испр. и доп. - М.: Республика, 2005. - 543 с. : ил. - (Б-ка: Наука, культура, религия);
141. Тора. Пятикнижие Моисеево. Перевод и коммент. И.Ш.Шифмана. - М., 1993.
142. Торчинов Е.А. Философия буддизма Махаяны. - СПб. : Центр «Петербургское Востоковедение», 2002. - 320 с.
143. Тоталітарний наступ на релігію (1930-1943 рр.). Інтенсифікація боротьби з релігією в 60-ті роки.
144. Українська Церква між Сходом і заходом. /За ред. П.Яроцького. - К., 1996.
145. Ульяновський В.І. Історія Церкви та релігійної думки в Україні. У 3-х книгах. Книга перша. - К., 1994. Середина XV - кінець XV! ст.
146. Урбах Э. Мудрецы Талмуда. - Иерусалим, 1989.
147. Фаррар Ф. Жизнь Иисуса Христа. - М., 1991.
148. Фильштинский И.М. История арабов и Халифата (750-1517 гг.). - М.: АСТ: Восток-Запад, 2006. - 349,[3]с.;

149. Фридендер С. «Окончательное решение» (его истоки) // Барнави Э. Фридендер С. Евреи и XX век: Аналитический словарь - М., 2004.
150. Фридендер С. Антисемитизм современный // Барнави Э. Фридендер С. Евреи и XX век: Аналитический словарь - М., 2004.
151. Фрэйзер Д. Д. Фольклор в Ветхом Завете. - М., 1985.
152. Характерні особливості становлення і розвитку автокефального руху в Україні впродовж 1917-1939 років.
153. Харви У.-З. Средневековая и современная еврейская философия. Средневековый еврейский мистицизм // От Авраама до современности / Под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки. - М., 2002.
154. Хорн-Праузер О. Еврейская Библия // От Авраама до современности / Под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки. - М., 2002.
155. Хоффманн Х. Звезды и боги: астрально-мифологическая школа в религиоведении / Хенрик Хоффманн. - Севастополь : МФ «Максимум», 2003.
156. Христианство: Энциклопедический словарь: В 3 т. - М., 1993-1995.
157. Чанышев А. Протестантизм. - М., 1969.
158. Чейзен Р. История евреев в Средние века // От Авраама до современности / Под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки. - М., 2002.
159. Чельцов Г. Объяснение символа веры, молитв и заповедей. - М., 1991.
160. Шаманизм народов Сибири. Этнографические материалы ХУШ-ХХ вв.: Хрестоматия / Сост., вступ. ст., исслед., прилож., заключ., подбор илл. Т.Ю. Сем. - СПб.: Филологический факультет СПбГУ, 2006.
161. Шейндлин Р. Средневековая еврейская литература // От Авраама до современности / Под ред. Д. Фишмана, Б. Высоцки. - М., 2002.
162. Шифман И.Ш. Ветхий Завет и его мир: (Ветхий завет как памятник лит. и обществ. мысли древней Передней Азии). - М.: Политиздат, 1987. - 239 с., ил.
163. Шмеман А. Исторический путь православия. - Париж, 1985; М., 1992.
164. Шульц С.Дж. Ветхий Завет говорит... - М., 1992.
165. Шураки А. История иудаизма / Андре Шураки: пер. с франц. Н.Ю. Лебедевой. - М.: АСТ: Астрель, 2008. - 192 с. (Cogito, ergo sum: «Университетская библиотека»).
166. Щербатской Ф.И. Избранные труды по буддизму. - М. : Наука, Главная редакция восточной литературы, 1988. - 427 с.
167. Элиаде М. Шаманизм: архаические техники экстаза. - Киев : «София», 2000. - 480 с.
168. Эттингер Ш. Очерк истории еврейского народа в 2-х тт. - Израиль, 1990.
169. Юдаїзм: дослідження історії та віровчення. Матеріали Міжнародної молодіжної релігієзнавчої школи з юдаїки / Наук. ред. А.М. Басаури Зюзіна, В.В. Черноіваненко. - К., 2011.
170. Юзмухаметов Р.Т., Хайрутдинов А.Г., Алмазова Л.И. Исламоведение, Начальный курс (с углубленным изучением истории и культуры ислама): Учеб. пособие / Юзмухаметов Р.Т., Хайрутдинов А.Г., Алмазова Л.И. - Казань: Магариф, 2008. - 336 с.
171. Юраш А.В. Папа Іоанн Павло ІІ. - Харків, 2005.
172. Яроцький П. Сучасний католицизм // Політика і час. 1993. №2.
173. Ястребов Г. Введение в иудаизм. Учебное пособие. - М., 2005.

ІХ. Інформаційні ресурси

1. Жизненный цикл [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.machanaim.org/ind_krug.htm
2. Еврейский календарь и праздники [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.machanaim.org/ind_praz.htm
3. Еврейская история [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.machanaim.org/ind_akt.htm
4. Электронная еврейская энциклопедия [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.eleven.org.il/>